

VARFÖR?

Det finns troligen tre svar på den frågan:

- För att man kan – när teknikutvecklingen gör det möjligt.
- För att man måste – för att livet på jorden hotas på allvar.
- För att skicka bort icke önskvärda individer – men det tror jag inte är realistiskt. Det är alldeles för dyrt och omständigt.

GRUNDER FÖR URVAL

Urvalet är en av de mest intressanta frågorna, tycker jag. Och den rymmer flera dimensioner.

Hur urvalet skulle se ut skulle framför allt bero på VEM som ska göra urvalet. Är det amerikanska intressen? Kinesiska? Ryska? Europeiska? Eller skulle världen ha utvecklats så att även afrikanska intressen är inblandade? Hur blir det med Australien? Vilka syften har de som står bakom expeditionen? Ja det kommer att avgöra vilka som ska ingå.

En annan avgörande faktor är hur attraktivt syftet verkar.

Är det enda chansen för överlevnad lockar det naturligtvis "gräddan" av befolkningen, eliten. Många kommer att försöka köpa sig en plats. Fattiga och lågutbildade gör sig icke besvär.

Handlar det om ett experiment, en vetenskaplig expedition, lockar det helt andra grupper. Jag kan tänka mig fyra huvudkategorier:

- de äventyrslystna, som alltid vill utmana gränserna.
- de som tvingas (brottslingar tex).
- de som vill skaffa sig en plats i historieböckerna, möjligheten att bli odödlig som en av de som vågade lockar säkert vissa.
- de som av ekonomiskt nödtvång kan tänkas nappa på att det erbjuds en "lön" som betalas ut till familjen, för att därigenom ge dem möjlighet att överleva.

VILKA FÅR INTE FÖLJA MED?

Därefter handlar det förmodligen om att testa folk; såväl medicinskt, psykologiskt som kunskapsmässigt.

- Man vill förmodligen att de som reser har "goda gener"; är friska och inte predestinerade att få allvarliga, obotliga sjukdomar. De som har en förhöjd risk att få hjärt- och kärlsjukdomar rensas säkert bort, liksom cancer, alzheimers mm.
- Ålder spelar säkert också roll. Jag har svårt att se att man på en begränsat utrymme skulle anse att man har råd att ta med människor som passerat den fertila åldern.
- Handikappade rensas troligen bort också. Är populationen liten, utrymmet begränsat och resurserna knappa – ja då går allt bort som kräver mer än genomsnittet. Frågan kompliceras förmodligen något pga av handikappade som Stephen Hawkins... kroppsligt oförmögen att ta hand om sig själv, men med en hjärna som förmodligen är bland de skarpaste som finns.
- Psykologiska tester borde också rensa bort de mesta "stridisarna", de som absolut vill med till varje pris och som har sin egen agenda. Detta på samma sätt som den obligatoriska mönstringen i Sverige ska rensa bort de som absolut vill göra militärtjänst för att lära sig kriga och döda. De blir inga goda soldater utan riskerar istället att bli ett hot mot samhället.
- Andra allvarliga psykiska sjukdomar som autism mm måste också sorteras bort av hänsyn till det nya lilla samhällets överlevnad.

VILKA FÅR DÅ FÖLJA MED?

- Vissa yrkeskunskaper kommer att behövas. De som följer med måste som grupp kunna utföra alla de arbetsuppgifter som krävs ombord – och kunna förmedla dessa kunskaper till följande generationer för att vidmakthålla möjligheten till överlevnad. Välutbildade människor alltså - med olika kvalifikationer från teknisk fysik till växtodling och allt däremellan
- Fertila, friska människor. som kan föra människosläktet vidare.
- För att undvika inavel med tiden tror jag också att en sperma/ägg-bank måste följa med på färden, för att utöka basen mer än vad populationens storlek kan göra. De väljs naturligtvis minst lika noggrant som de faktiska resenärerna.

EXPEDITIONSSJUKAN!

Tekniska problem har mänskligheten för vana att lösa – men sociala problem är välkända genom historien...

Redan i samband med mycket tidiga vetenskapliga expeditioner, där en liten grupp män utsattes för hårda strapatser i ett sällskap de inte själva valt, ofta på ett litet utrymme och där man inte kunde lämna gruppen, ja där uppstod det man beskriver som Expeditionssjukan. Osämja, misshälligheter, kort sagt relationsproblem som rentav kunde äventyra hela expeditionen.

På ett sånt här jättestorprojekt måste man absolut räkna med att Expeditionssjukan slår till. Jag tror dessutom att varje generation kommer att ha minst ett utbrott.

REGLER FÖR LIVET OMBORD

Här finns många intressanta frågeställningar. Här är några:

- Religion är en av dem. Ska man tillåta olika religioner, med de konfliktrisker det innebär? I så fall vilka religioner? Religionskrigen är lika aktuella nu som de var för 2.000 år sedan. Jag tvivlar på att de kommer att upphöra.
- Hur ska barnens uppfostras? Hör barnen till en västerländsk kärnfamilj? Eller är det allas barn som alla tar ansvar för? Eller anses det rentav skadligt att de knyter för starka band till bara en eller två individer?
- Familjebildning? Ja delvis beror det naturligtvis på vem som gjort urvalet. Är det västerländska värderingar om kärnfamiljen som styr? Eller månggifte där varje man har flera fruar? Eller kan man inte kosta på sig den sortens "ägande" alls?
- Hur ska man hantera brottslingar? Bara för att man skickar iväg en grupp människor i ett rymdskepp tror jag inte att brottsligheten försvinner. Passionsbrott. Hämnd. Förskingring. Trolöshet mot huvudman. Allt är exempel på brott som säkert kommer att bestå. I ett så litet samhälle blir de brott som begås allvarligare, då de hotar hela samhällets överlevnad.
- Fosterdiagnostik? Självklart. Av samma orsak som att man inte kommer att ta med handikappade. Att föda gravt handikappade in i det slutna systemet med begränsade resurser kommer inte att låta sig göras.
- Homosexualitet? Ska det uppmuntras eller bekämpas? Ja det beror naturligtvis på hur det går med reproduktionen. Riskerar man för många barn, överbefolkning, kan det naturligtvis ligga i allas intresse att uppmuntra relationer som inte kan ge avkomma. Tvärtom om det föds för lite barn.
- Hur hanterar man de döda? Ska rymdskeppet färdas i tusentals år handlar det om många, många generationer som hinner leva och dö. Ska man ha begravingar av den typ man hade till sjöss förr i tiden, där döda sjömän överlämnades till havet? Kommer alla att acceptera att bara dumpa sina döda kära i den kalla stora
- Friheten att välja kommer säkert att begränsas på en rad områden.

SJÄLVFÖRSÖRJNING

Återvinning blir naturligtvis grunden för ett självförsörjande rymdskepp med små resurser. Det finns inte utrymme att ta med extra resurser för säkerhets skull.

Allt måste tas tillvara och återanvändas.

Vatten är en av de saker man måste låta ingå i det slutna systemet. Man kommer sannolikt inte att kunna stanna och bunkra, som gamla tiders segelfartyg.

Skulle man ändå försöka samla in isklumpar i rymden längs vägen, gäller det att ha väl utvecklade system att rena smältvattnet. Det gäller också att se till att det inte innehåller några smittsamma sjukdomar.

Mat, kläder, reservdelar är andra problemområden...

Jag tror att man av tvång kommer att bli vegetarianer. Det krävs så mycket mer energi för att producera samma mängd proteiner av kött som av växter.

Såväl odling av mat som en mycket flexibel industriproduktion krävs.

UNDERHÅLLNING/KREATIVITET

Allt kan inte vara arbete och strikta regler – utan livsglädje kommer mänskligheten att dö ut i alla fall...

Människor har en inneboende kreativitet, men hur utnyttja den när resurserna är begränsade? Att skriva kräver ju förhållandevis litet lagringsutrymme när man lagrar digitalt. Bilder kan också lagras digitalt. I framtiden har man säkert också hittat nya sätt att lagra information på. Men hur mycket man än driver den tekniska utvecklingen framåt så kommer lagringsutrymmet inte att vara oändligt. Och vad ska man ta med sig från jorden? Filmer, böcker, konst?

TEKNISK UTVECKLING UNDER RESANS GÅNG

Det är svårt att tänka sig att man inte bygger in ett system för att fortsätta den tekniska utvecklingen. Att bara konservera den tekniska nivå man befinner sig på när resan inleds låter ohållbart. Det gäller naturligtvis även andra vetenskaper, som medicin, biologi mm.

Jag tror att man måste hålla sig med en forskningsavdelning; med såväl utrustning som personal.

KONTAKTER MED JORDEN?

Ja det beror ju naturligtvis på orsaken till avresan. Reser man för att livet på jorden kommer att förintas, då är det en ointressant fråga.

Annars är det troligen av största vikt att man så länge som möjligt försöker upprätthålla kontakt med jorden.

Dels av tekniska skäl. Att få ta del av den tekniska utvecklingen på jorden och anpassa den till livet ombord.

Dels av sociala skäl. I början av resan är det är sannolikt ovärderligt att kunna hålla kontakt med sina nära och kära. När de banden blir för svaga kommer det ändå att vara viktigt om man vill behålla känslan av att bevara "mänskligheten" som vi känner den från jorden.

Ämnet är oändligt stort. Men du ville bara ha 2-3 A4-sidor och jag kan ju inte gå ner i typsnittsgrad hur mycket som helst... ;-)

Anita Fors

anita.fors@home.se / anita.fors@seko.se

Göteborg 2006-03-13